І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюру: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 229. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1966 No. 229. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 9 грудня, 1966

В АМЕРИЦІ

ЗДА ТА ЇХНІ АМЕРИКАНСЬКІ латинські союзники поробили значний поступ в тому напрямку, щоб обмежити зброєння латинських американських держав, бо це сповільнює ріст економіки на цій півкулі. Ця справа має бути предметом нарад президентів американських держав які мають відбутися на весні 1967-го року, в яких заповів участь і президент Джансон. На цих нарадах обмірковуватимуть і справу економічного обєднання країн Латинської Америки, справу шкільництва і рільної реформи та торгівлі. Недавно Чіле замовило 21 нищильник - літак в Британії, чим занепокоїлися Перу, Колюмбія і Венесуеля, які плянують купити собі бойові літаки в Европі. Це веде до перегонів у зброєнню, що є шкідливе для економіки.

РОМНІ ПРОТИ ТИХ, ЯКІ ДОМАГАЮТЬСЯ окремих прав для стейтів. Він назвав таку вимогу „запорошеною догмою" та „безглуздям." Мишиґенський губернатор - республіканець промовляв в Шарлотті в Північній Кароляйні до 1,500 осіб на зборах місцевої Торговельної Палати. Ромні казав: „Я уважаю, що стейти не мають мати жадних окремих прав, бо тільки мають їх мати Стейтові Леґіслятури, що мають обов'язки служити людям. Ті, які кричать про окремі права для стейтів, звичайно не почуваються до обов'язку служити народові". Коли ЗДА мають виконати свою ролю в світі, казав Ромні, то всі громадяни цієї країни мусять бути рівними супроти законів цієї країни.

НОВИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ САТЕЛІТ, який передбачатиме одночасну погоду, буде над островом Різдва. Він кружлятиме на висоті 22,300 миль над Землею з такою самою швидкістю, як кружляє довкола Сонця Земля і тому він завжди буде над цим самим пунктом на Землі. Цей сателіт зможе обсервувати одну третину Землі, фотографуючи хмари, та передаючи радіові і телевізійні передачі. Цей сателіт випустила з Кейпу Кеннеді на Флориді Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація, яка організує космічну комунікацію за допомогою цілої сітки комунікаційних сателітів.

АФП — КІО СТАРАЮТЬСЯ зорганізувати в своїх рядах різних професіоналістів, які зорганізовані в своїх професійних спілках, що не є членами Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій. В цій справі вже відбулися збори представників різних професіоналістів, на яких у Вашинґтоні промовляв голова Американської Федерації Вчителів Чарлз Коґен. У зборах брали участь представники 13-ох професійних спілок, які об'єднують професіоналістів, і які нараховуються більше як один мільйон членів. Треба, щоб професіоналісти позбулися старого упередження, що нібито „працівники з білими ковнірцями" не повинні належати до АФП — КІО, бо це їм не лицює.

КАНАДА ФОРМУЄ „РУХОМІ" ЗБРОЙНІ відділи для втримування миру в світі Ці відділи до 1970-го року мають збільшитися до 29,000 вояків. Канада досі брала участь у всіх заходах Організації Об'єднаних Націй, щоб втримати мир в районах, де загрожувала війна. Канадійські війська в силі 1,500 вояків стоять на Кипрі. Вони знаходяться на кордоні Об'єднаної Арабської Республіки та Ізраїлю. 300 військових канадійських обсерваторів стаціоновані в різних місцях Кашміру, Ляосу, В'єтнаму і в Кореї. Канада вишколює ці свої відділи в тому напрямку, щоб вони могли діяти швидко в горах, на пустині, в джунґлях і в Арктиці, коли б зайшла потреба їх там ужити.

У СВІТІ

РАДА АТЛАНТІЙСЬКОГО СОЮЗУ (НАТО) КОНФЕРУВАТИМЕ від 14 до 16 грудня ц. р. в Парижі. Вона складається з міністрів закордонних справ, оборони і фінансів 15-ох держав тієї могутньої західньої військово-політичної організації. Франція не виступила з НАТО, але відмовилась від своїх військових зобов'язань, тому вирішено, що Рада НАТО буде засідати в повному складі 15-ох членів включно з Францією, а Оборонна Плянувальна Комісія тільки в складі 14-ох членів, при чому ЗДА, Британія, Західня Німеччина, Італія і два щораз інші члени НАТО становитимуть вужче тіло, яке буде займатися, між іншим, атомовим стратеґічним плянуванням.

21 ПОЛЬСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ, ВСІ ЧЛЕНИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ, ЗГОЛОСИЛИ меморіял до партійного проводу в справі визнання повної свободи вислову за письменниками й інтелектуалами. Цей меморіял стоїть у зв'язку з виключенням з партії професора Варшавського університету Лешка Колянковського за його промову в жовтні цього року, в якій він твердив, що не виправдалися польські надії, пов'язані з десталінізацією. Тепер кожного з отих письменників, підписаних на меморіялі, викликають на переслухання й морально тероризують.

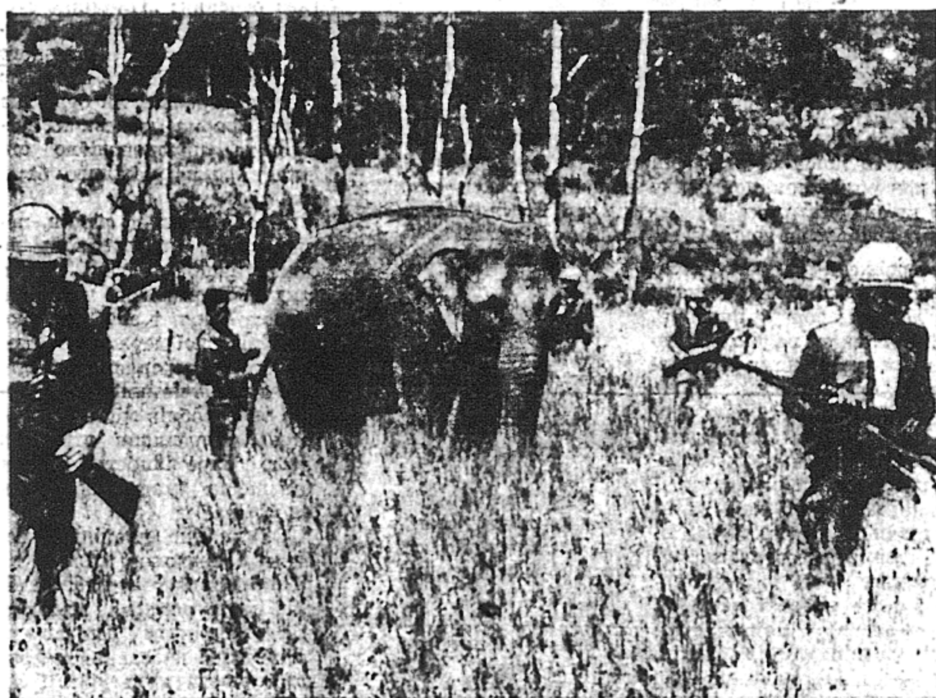
АМЕРИКАНСЬКА АМБАСАДА У МОСКВІ ЗГОЛОСИЛА формальний протест до совєтського уряду проти арештування у Празі американського громадянина чеського роду, Владиміра Казана-Комарека, який приїхав був до Москви на конференцію американських подорожніх аґенцій; совєтський літак, яким він вертався до Парижу, „несподівано і випадково" залетів до Праги, де чеська поліція вже вичікувала на летовищі, щоб арештувати Комарека. Американська нота закидає Совєтам вину в тому арештуванні, бо завинив тут державний совєтський Аерофлот.

АРЕШТОВАНИЙ У САЙГОНІ 20-РІЧНИЙ ТЕРОРИСТ ВО ВАН ЕМ ПРИЗНЯВСЯ, що він був одним із двох вбивників південно-вєтнамського політика Тран Ван Вана. Він виявив, що дістав був наказ від проводу підпільної клітини в'єтконґу в Сайґоні вбити того в'єтнамського діяча і що він та його спільники стежили за тим діячем від двох тижнів. Арештований твердить, що стріляв його товариш, що сидів на задньому сідельці його мотоциклу, але поліція знайшла при арештованому пістолю, з якої вбито названого діяча, члена конституанти.

ДВА ПАРИЗЬКІ ЧАСОПИСИ ТВЕРДЯТЬ, що Північний В'єтнам далі непохитно вірить у перемогу комуністичної справи у В'єтнамі. Журнал „Реаліте" оприлюднив інтерв'ю з Жаном Сентені, який в липні ц. р. їздив до Ганою і розмовляв з Го Чі Мінгом, а щоденник „Ле Монд" оприлюднив інтерв'ю свого редактора Жака Декорноя з північно-в'єтнамським генералом Во Нґуєном Джіяпом. Ті північно-в'єтнамські лідери не виключають навіть, що американські війська вмаршують до Північного В'єтнаму, але вони переконані, що остаточно американці „втомляться тією війною".

НА ВІЙНІ ВСІЛЯКО БУВАЄ

Патруля 3-ої дивізії американської морської піхоти у В'єтнамі, вибравшись з місією „шукати і знищити ворога", несподівано натрапила на те, чого не тільки шукала, але й не сподівалася та й не думала нищити: слона під опікою в'єтнамця з племени Монтаніяр.

ЗАКЛИК

ДО ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДАТКУ НА УНФОНД

З кінцем грудня цього року кінчається реченець вплати національного датку на Український Народний Фонд Українського Конґресового Комітету за 1966 рік. До виконання цього громадського обов'язку залишилося небагато часу, а від цього залежатиме у великій мірі успішна праця УККА в наступному році. Тому, мавши на увазі добро нашої громади, закликаємо всіх членів Українського Народного Союзу сповнити свій національний обов'язок й не зволікаючи скласти національний даток за цей рік. УНСоюз був співосновником і є постійним, відданим співробітником УККА, а також його Відділи й члени постійно, впродовж 25-ти років, піддержували всі заходи УККА своєю працею й датками. Не сумніваємося, що вони виконають цей свій обов'язок також в цім пам'ятнім році 25-річчя нашого УККА.

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу

В грудні 1966 р.

ЗДА й СССР порозумілись щодо залишення інших плянет поза сферою зброєння

Об'днані Нації. — З'єднані Держави й Совєтський Союз дійшли до порозуміння щодо міжнародної конвенції про невикористування сферичного обширу для військових цілей та, зокрема, залишення інших плянет поза засягом зброєння. Виготовлено вже текст такого договору, що складається з 17 точок і мабуть, вже в наступному тижні він має появитися на нарадах повної Генеральної Асамблеї, де його напевне приспішеним темпом схвалять в незміненому вигляді. Тоді окремі держави мають його ратифікувати і від січня 1967 р. підписувати в одній із трьох столиць — у Вашинґтоні, Лондоні або Москві. У тому договорі говориться, що можуть його підписати члени або не-члени Об'єднаних Націй. Приймаючи, що в недовгому часі деякі держави переведуть висад своїх астронавтів на Місяці та згодом і на інших плянетах, договір застерігає право інспекцій тамошніх інсталяцій чужими космічними експедиціями. Він забороняє взагалі уводити в космічний простір зброю для масового винищування людей та зобов'язує всіх учасників договору давати допомогу астронавтам без уваги на їх національно-державну приналежність та сприяти їх поворотові до їхніх батьківщин. Президент Джансон прославляв осягнену в цій справі згоду, як „великий крок вперед на шляху до миру". Переговори в цій справі велися на Комісії ОН для мирного користування сферичним простором та на її 28-членній правничій Підкомісії, але остаточний текст договору виготовили американський амбасадор в ОН Артур Ґолдберґ і совєтський представник на Женевській Конференції розброєння Платон Морозов.

Айзенгавер прибув на операцію до шпиталю Волтера Ріда у Вашинґтоні

Вашинґтон. — Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер в четвер 8-го грудня прибув до армійського шпиталю ім. Волтера Ріда у Вашинґтоні, щоб перебути операцію жовчевого мішечка. Маса народу вітала колишнього президента перед шпиталем. Айзенгавер заявив, що „почувається зовсім добре", але до шпиталю прибув на зарядження своїх лікарів, які ствердили, що недомагає його жовчевий міхур. Тому що Айзенгавер мав клопоти з серцем, то лікарі вирішили, щоб він позбувся недуги жовчевого мішечка, бо недобре було б для 76-річного пацієнта, коли б його заатакували обидві недуги одночасно. Коли відбудеться апераціія колишнього президента, ще не знати, бо пацієнт має ще перейти різні тести. На всякий випадок Айзенгавер сподівається на Різдвяні свята бути вдома на своїй фармі в Ґеттисбурґу. Па. Айзенгавер перебув серцеву атаку 10 років тому і також перебув тоді операцію кишки. Від якогось часу Айзенгавер недомагає на жовчевий мішечок, і тести, переведені недавно, виявили, що він має камінці в жовчевому мішечку. Лікарі вирішили, що потрібна операція, бо недуга жовчевого мішечка може мати злий вплив на стан його серця. Айзенгавер сподівається бути в шпиталі від 10-ох до 12-ох днів. Запитаний журналістом, чи він сподівається в лютому грати ґольфа, Айзенгавер сказав, що він сподівається робити це скорше, як в лютому.

Папа поручає сполучити і продовжити перемир'я у В'єтнамі

Рим. — Папа Павло VI, промовляючи 8 грудня ц. р. в базиліці собору св. Петра до конґреґації монахинь, закликав воюючі сторони у В'єтнамі, щоб вони сполучили узгіднений вже час, в якому не буде збройних дій, та продовжили його, щоб перерва у воєнних діях могла перетворитися у перемир'я, а перемир'я у мир. Папа мав тут на увазі дві перерви у воєнних діях, кожна з них по 48 годин, а саме від 24-26 грудня ц. р. на Різдво і від 31 грудня ц.р. до 2 лютого 1967 на Новий Рік. Альянти у Південному В'єтнамі запропонували теж третю таку переву від 8 до 12 лютого 1967 на буддійський Новий Рік. За пропозицією Папи — перемир'я мало б охоплювати час від 24 грудня ц. р. до 12 лютого наступного року. Папа сподівається, що впродовж близько сімох тижнів можна би осягнути взагалі припинення всіх дальших бойових дій. На пропозицію альянтів щодо перерви у бойових діях в лютому 1967 нема ще відповіді від комуністів. Ніяка сторона ще не заявилася на пропозицію Папи, тільки американський амбасадор в ОН Артур Голдберґ висловився дуже позитивно про неї. Однак американські військові кола вже раніше твердили, що кожне перемир'я комуністи використовують тільки на те, щоб швидшим темпом перекидати з Північного В'єтнаму військо і всякий виряд на південь та щоб у Північному В'єтнамі направляти всі шкоди, заподіяні американським летунством.

Крайова Рада Церков за „щирішу" політику у відношенні до В'єтнаму

Маямі Біч, Флорида. — Ґенеральна Асамблея Крайової Ради Церков 8-го грудня дебатувала над резолюціями у справі В'єтнаму і заявилася за те, щоб Уряд президента Джансона вів „щирішу" політику в справі В'єтнаму та щоб цю проблему передав Організації Об'єднаних Націй. Голосування над резолюціями має відбутися в п'ятницю 9-го грудня. В резолюціях згадується і про те, щоб американський Уряд поважно обміркував справу припинення бомбардування Північного В'єтнаму навіть тоді, коли б Північний В'єтнам не дав запевнення, що він припинить збройну акцію в Південному В'єтнамі. Генеральна Асамблея Крайової Ради Церков підтримує акцію Папи Павла VI, щоб продовжити час перемир'я, що буде під час Різдва та старатися вести мирові переговори, щоб закінчити війну. Під час дебат над проєктом резолюцій критиковано Уряд за те, що він, нібито, не виявляв всіх заходів, щоб привести до переговорів в справі замирення у В'єтнамі. Віцепрезидент Гюберт Гомфрі заявив на пресовій конференції, що Уряд президента Джансона нічого не скривав ані не скриває від громадянства в справі війни у В'єтнамі. Гомфрі заявив, що Уряд ЗДА вже кілька разів виявив охоту переговорювати в справі закінчення війни, але досі завжди не було відповіді на ці його заяви збоку Північного В'єтнаму. Гомфрі промовляв в цьому самому дусі і на Генеральній Асамблеї Крайової Ради Церков, в якій беруть участь 750 делеґатів від більшости Протестантських та від Православних Церков.

Британія вимагає від ОН тільки обмежених санкцій проти Родезії

Об'єднані Нації. — Британський міністер закордонних справ Джордж Бравн з'ясував 8-го грудня ц.р. Раді Безпеки Об'єднаних Націй теперішній стан справи Родезії, біло-расистський уряд якої відкинув останні спроби порозуміння з Британією, та запропонував, щоб Об'єднані Нації проголосили господарські санкції супроти Родезії. Однак Бравн обмежив ті санкції тільки до 12 предметів експорту з Родезії, застерігшись, що Британія є проти таких більших господарських санкцій, які поширили б конфлікт. Бравн мав тут на увазі невідхильний зудар з Південно-африканським Союзом, який має у себе теж біло-расистський режим та є головним постачальником газоліни й інших предметів життьової необхідности для Родезії. Британський уряд припускає, що коли всі членські держави Об'єднаних Націй не купуватимуть родезійського заліза, міді, хрому, цукру, тютюну, скіри й м'ясних продуктів, то родезійська економіка погіршиться настільки, що Родезія буде здатніша прийняти британські вимоги порозуміння. Конфлікт з Родезією настав 15 місяців тому, коли тамошній біло-расистський уряд Ієна Сміта проголосив державну незалежність з такою конституцією, яка запевняє перевагу 220 тисячам білих поселенців і виключає від впливу на правління 4 мільйони чорних автохтонів. Родезія була колонією Британії з автономним правлінням і мала обіцяну незалежність, але на іншій базі.

Канада матиме свій генеральний консулят у Києві

Торонто. — Місцевий український католицький тижневик „Мета" з 10-го грудня ц. р. інформує, що після відвідин канадійського міністра закорд. справ П. Мартина в Москві проголошено спільний комунікат, в якому — між іншим — є повідомлення про запляноввані два генеральні консуляти — совєтський в Монтреалі і канадійський в Києві. Відкриття генерального консуляту Канади в столиці України тільки підкреслить її залежність від Москви, де є канадійська амбасада, та її провінційне становище в Совєтському Союзі. В столицях країн існують, звичайно, закордонні амбасади або посольства, а генеральні консуляти відкривається, переважно в економічних та туристичних цілях, у провінційних містах. Із повідомлення в „Меті" також виходить, що міністрові Мартинові не дозволили відвідати Києва, виясняючи це „мрякою". В повідомленні „Мети" дослівно сказано:

„Міністер закордонних справ Канади П. Мартин відвідав СССР, їдучи сюди з „мировою місією" в справі в'єтнамської війни. Після відбутих розмов Мартин ствердив через свого речника, що совєтські власті ставляться холодно до ідеї Мартина, щоби 3-членну контрольну комісію використати як засіб миру у В'єтнамі. За словами Мартина, його візита скріпила зв'язки між обидвома країнами.

Громико жалівся, що в Канаді ведеться т. зв. пресова кампанія проти СССР та домагався видачі „певного числа" осіб, що їх СССР визнає за „злочинців". Під час свого побуту в Москві, міністер Мартин зложив візиту Підгорному. Він відвідав Ленінґрад та хотів відвідати Київ, але не міг відбути тієї заплянованої візити, тому що в тім часі „місто було покрите мрякою". Однак в дійсності то не була природна, але політична комуністична „мряка", яка в той час перешкодила приземлення літака на аеродромі Києва, що в нім летів канадійський міністер закордонних справ, щоб відвідати столицю України.

Після візити Мартина в Москві видано спільний комунікат, в якому, між іншим, є повідомлення про запляновані два ґенеральні консуляти: совєтський в Монтреалі і канадійський в Києві."

ХИМЕРНА ПОГОДА

Ню Йорк. — Цього року в грудні нотують дивну температуру в деяких стейтах та появу численних торнад в стейтах Мізурі, Іллиной та Індіяні, які бувають рідко в цьому часі. В Дітройті була надзвичайно висока температура в цьому часі, бо термометер показував 66 ступнів. Висока температура була і в деяких містах в стейті Огайо та Індіяні, а також в місті Ню Йорку.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПОДВІЙНА СОЮЗОВА ВРОЧИСТІСТЬ В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. В найближчу неділю, 11-го грудня, тут відбудеться подвійна союзова врочистість: місцевий Відділ УНСоюзу відзначатиме своє 50-річчя й рівночасно вшанує свого найбільш відданого та довголітнього секретаря і касира Василя Мандзія. П. В. Мандзій виконує трудні і відповідальні обов'язки секретаря Відділу - ювілята вже повних 45 років та репрезентував цей Відділ, бувши його делеґатом, на 17 головних конвенціях УНСоюзу. Громада вшанує ще двох інших піонерів: Омеляна Тутка та Клявіру Оліяр, які вже понад 50 років є членами УНСоюзу та які одержать тепер тривку пам'ятку від УНС — золоті годинники з відповідним написом. Головний Екзекутивний Комітет репрезентуватиме на цих святкуваннях заст. гол. предсідника і керівник рекордового відділу, п. Володимир Сохан.

ДР. МАРКУСЬ ДОПОВІДАТИМЕ В ДІТРОЙТІ

Дітройт (Б. Л. — На запрошення УКАО „Обнова" в Дітройті, д-р Василь Маркусь виголосить у суботу, 17 грудня доповідь п. н. „Українські справи з европейського погляду." Доповідач перебув один рік у Римі, де викладав у філії шикаґівського катол. університету ім. Льойолі, та відбув поїздки по Европі, і своїми враженнями поділиться з приявними. Доповідь відбудеться в год. 7:30, в залі У. В. Школи.

ЗАКЛИК

Окружна Рада СУА в Ню Йорку просить батьків подати адреси своїх синів або рідних, що є у В'єтнамі, щоб з Різдвом та Новим Роком могло вітати їх, сердечними-рідними листівками зорганізоване жіноцтво в Союзі Українок Америки на терені Ню Йорку.

Адреси Вояків проситься слати до:

П. Оксана Рак 43-21. 49. Стр. Лонґ Айленд Сіті, Н.Й. 11104

Джерзі Сіті вшанує суддю Ваґнера, свого опікуна

Джерзі Сіті. — Відомий далеко поза межі свого міста і свого стейту колишній адвокат і теперішній суддя Марсел Ваґнер є справжнім „батьком" своєї громади: навряд чи є в Джерзі Сіті який громадянин українського роду, який не скористав би з його професійної поради й допомоги, безпосередньо чи посередньо. Із суддею Ваґнером нерозривно зв'язаний розвиток цієї громади та її ріст, як і її стан посідання. Не диво, що вся громада вшанує цього свого опікуна окремим бенкетом-прийняттям у найближчу середу, 14-го грудня, у великій залі збудованого головно старанням судді Ваґнера нового й модерного Народного Дому, о год. 6:30 ввечері. Під час бенкету промовлятимуть почесні члени Бенкетового Комітету впреп. о. декан Антін Борса, колишній довголітній касир УНСоюзу і тепер досмертний почесний член його Головного Уряду п. Роман Слободян та екзекутивний директор УККА і член Крайового Комітету Демократичної партії адв. Степан Ярема. Мистецьку програму виконають співачка Нюйоркської Міської Опери Марія Лисоґір та танцювальний ансамбль Осередку СУМА „Лиман" з Пассейку.

Суддя Марсел Ваґнер

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00: six months $6.25: three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.50: three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Атомові перегони

Скільки то шуму було довкола договору з 25 серпня 1963 року, яким ЗДА, Британія і Совєтський Союз зобов'язалися не переводити більше ядрових експериментів у повітрі, на землі і під водою, а хіба тільки під землею. Той договір підписали кругло 100 держав з цілого світу, але їхні підписи не мали ніякого практичного значення, бож вони і так не мають атомової зброї. Але не підписала його і Франція, яка саме тоді почала була будувати свою атомову зброю. Щоб багато інших держав із розвиненим промислом не включилися в атомові перегони, ЗДА вже більше як рік тому запропонували на Женевській конференції в справі роззброєння новий атомовий пакт — проти поширення атомової зброї.

Совєти в принципі погодились на проєкт, але не погоджувалися підписати його, поки ЗДА не відмовлять Західній Німеччині доступу до атомової зброї також у рямцях Атлантійського Союзу (НАТО). В останній розмові з совєтським міністром Андреєм Громиком у Білому Домі президент Джансон нібито відмовився остаточно від широкореклямованого пляну будови надводної атомової фльоти з активною участю Західньої Німеччини, — і Микола Федоренко в ОН подав надію, що новий атомовий договір має шанси на успіх. Аж ось, всупереч загальним розрахункам, комуністичний Китай почав переводити свої атомові експерименти. Незабаром має відбутися вже п'ятий з черги такий експеримент, що вказує на швидкий поступ Пейпінґу в будуванні власної атомової зброї.

Очевидно, що це схвилювало всіх сусідів Китаю, безпосередньо загрожених китайською атомовою бомбою. Але й сам Совєтський Союз схвильований, бо китайські комуністи мають повну свободу переводити на землі й у повітрі свої атомові експерименти, а СССР тієї свободи не має. І ось, як кажуть, Василій Кузнєцов в своїй останній розмові з У Тантом натякнув, мовляв, не виключене, що СССР буде примушений стягнути свій підпис з договору 1963 року. Таким чином не тільки не було б нового атомового договорення, але пропало б і попереднє.

Перегони в атомовому зброєнні — логічні. Бо всяке обмеження у зброєнні залежить від зменшення числа міжнародних конфліктів. Тим часом їх тепер більше, а не менше.

СКВУ — найближча головна мета

Заповіджені чергові наради Підготовного Комітету Пан-Американської Української Конференції для скликання Світового Конгресу Вільних Українців, що мають відбутися в найближчі понеділок і вівторок у Торонті, актуалізують, чи радше пригадують актуальну вже понад тридцять років нашу найближчу головну мету: Світовий Конгрес Вільних Українців, що його рішено скликати й відбути у Ню Йорку в листопаді наступного, 1967-го року, в 50-річчя великої української національної революції.

Поза визволенням українського народу, навряд чи для українців у вільному світі є яка інша справа, що тривала б так довго й мала б стільки уваги. Мимоволі насувається думка: як ми можемо говорити про наш вклад та нашу допомогу визвольним змаганням українського народу, і як того визволення можемо очікувати, якщо самі у вільному світі не потрапили досі здійснити того залежного виключно від нас самих і в нашому переконанні превважливого для українського визволення пляну порозуміння та координації ідей і зусиль?

Тому винесене вже рішення про відбуття Конгресу, як і в основі узгіднені вже його напрямні та цілі, можуть давати оправдані причини до оптимізму. Це тим більше, що дослівно вся українська діяспора визнала однодушно потребу такого Конгресу за нашу найближчу мету, хоч і є різні думки та погляди щодо самого Конгресу, від місця його відбуття починаючи, а на його рішеннях та завершенні кінчаючи. Деякі застереження чи, радше, побоювання видвигнено вже після Дев'ятого Конгресу Американських Українців. Але і в цьому, як досі, немає нічого загрозливого для СКВУ. Немає бо вільного суспільства, в якому панувала б абсолютна одностайність думок і поглядів. І добре, що такої немає, бо без суперечностей думок не було б їх розвитку. Вільна громада полагоджує ці розбіжності демократичним голосуванням або попереднім узгідненням. Саме цей другий, обраний для цього Конгресу, спосіб — попереднє узгіднення всіх справ, що їх має остаточно вирішити СКВУ, дає в межах можливостей максимальну ґарантію успіху. При цьому всім нам треба пам'ятати, що власне для попереднього узгіднення необхідні максимальна добра воля та компромісовість. Факт, що власне ці прикмети характеризували дотеперішню працю Підготовного Комітету, ще збільшує оптимізм щодо самого Конгресу і його Підготовного Комітету.

В. Кедровський

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ РЯТУЮТЬ СССР ВІД ГОЛОДУ

Совєтський Союз закупив цього року в Канаді пшениці та борошна на 800 мільйонів долярів. Ми знаємо, що головними продуцентами пшениці в Канаді є провінції Саскачеван, Манітоба та Альберта. Це ті провінції, в яких живе найбільше українців - хліборобів. Вони властиво й плекають пшеницю на експорт. Отже закуп Совєтським Союзом величезної кількости пшениці в Канаді сприяє розвиткові добробуту тієї країни взагалі, а українських хліборобів зокрема.

Українські поселенці в західніх провінціях Канади виплекали сорти пшениці, які цілковито надаються до місцевих природних та ґрунтових властивостей. Дуже популярними є там такі сорти пшениці, як „українка", „кубанка" та інші. Їх насіння привезли за океан українські поселенці або різні торговельні фірми. Українські фарми дають величезну надвишку зерна для експорту, і тому урядові чинники часто ставлять наших фармерів за приклад для інших.

Хто ж вони, ці українські хлібороби, що своїми господарствами славляться не тільки в Канаді, але й в З'єднаних Державах? Це ті емігранти з України, переважно з Галичини та Буковини, яких тяжка біда й політична та національна неволя погнали далеко за море шукати кращої долі.

Прибули вони в Канаду бідаками й спочатку змушені були дуже тяжко працювати, будуючи залізниці чи розчищуючи пралісі, де їх у спеку заїдали комарі. Пізніше взялися вони до хліборобства, працюючи ще тяжче без належних машин і знаряддя. Не один з них зазнав тяжкої невдачі, але решта пережили, перебороли труднощі й вибилися на перше місце серед хліборобів Канади.

Що ж сприяло їх успіхові? Адже ніхто їм не наказував, як вони повинні господарювати, коли мають засівати, а коли косити, і т. д. Урядові чинники не встановлювали для них „норм" і „квот", які мали б вони виконати у відповідний час. Словом, вони не знали нічого з того, що по революції заведено в Совєтському Союзі. Єдиною спонукою для них було бажання дати якнайкращу продукцію, для чого треба було висушити болотяні простори, викорчувати хащі, споконвіку недоторкнені плугом, і зробити їх урожайними. Урядові фахівці допомагали їм лише порадами. Але головним чинником їхнього успіху була тисячолітня традиція українського хлібороба.

Чому ж наш селянин на рідних землях бідує? Чому найкращий у світі чорнозем не використовує з таким успіхом? Чи може земля збідніла, змінилися кліматичні умови? Ні! Змінилися обставини його праці.

Комуністична влада позбавила його волі, обернула в кріпака, який мусить усі плоди своєї праці віддавати державі - експлуататорці, одержуючи лише мізерні охлапи.

Рабська праця вбиває інтерес до праці в українського селянина, який завжди був індивідуалістом, а втручання державних чинників у сільське господарство гальмує і перешкоджає його нормальному розвиткові.

Совєтська влада виганяє українського хлібороба на „цілинні землі", де він мусить працювати в таких самих рабських умовинах. І насамперед з цієї причини скрахували пляни освоєння тих земель.

В передреволюційні часи українські селяни внаслідок недостачі орної землі переселялися добровільно в інші райони російської імперії — на Зелений і Сірий Клин, в Акмолинськ область та ін. Спочатку вони висилали „ходоків" для вибору певних хліборобських районів. Там вони створили багаті колонії, бо їх шиї не муляло ярмо комуністичної неволі, ніхто не наказував, як і що треба засівати, яку „квоту" треба виконати під доглядом „фахівців", що часто на хліборобстві розуміються так, як вовк на зорях.

Коли б селянство в Україні мало таку волю і право ініціятиви, як канадійські фармери, то й українські землі знову вкрилися б розкішними нивами, і не доводилося б купувати мільйони тонн пшениці в „капіталістичних державах".

СССР переживає кризи не лише в сільському господарстві, а й в інших галузях економіки. І ті кризи триватимуть і загострюватимуться доти, поки існуватиме совєтський режим з його „нормами", „п'ятирічками" та комуністичними наглядачами.

Президент призначив $500 мільйонів на скріплення будівельного промислу

Вашингтон. — Уряд Президента Джансона впродовж одного тижня вже вдруге призначив фонди на скріплення будівельного промислу, який недомагає в останніх місяцях. Минулого четверга 1-го грудня на скріплення руху в будівельному промислі Президент призначив був $250 мільйонів, а 6-го грудня на цю саму ціль рішено видати з федеральних фондів дальших $500 мільйонів. За перших $250 мільйонів мали видати позички на будову або на купно коло 15.000 мешканевих одиниць, а за $500 мільйонів буде можливо видати морґеджі на 25.000 мешканевих одиниць. Висота цих морґеджів виносить до $20.000 на одну особу. Призначені Урядом фонди на будову нових домів будуть розділені між відповідні фінансові інституції, які видаватимуть позички тим, що будуть потребувати. В країні є велике запотребування на мешкання. Великий рух в будівельному промислі тягне за собою інші промисли, які є у зв'язку з мешканевим промислом. Тому зменшення руху в будівельному промислі є познакою того, що сповільнюється темп росту економіки.

Франц Липецький

„ПЛЕМІННА ФІЛОСОФІЯ"

Пан Денис Квітковський у своїй обширній статті „Племінна духовість", надрукованій у „Свободі" 18 листопада ц. р., базуючи свої думки і висновки на книжці Барбари Ворд „Націоналізм і ідеологія", наводить з неї два речення: „Племінне суспільство є дотепер найстійкішою формою людського суспільства. Воно з певністю існувало довше, як будь-яка інша форма людських суспільств, правдоподібно сто тисяч років, можливо більше".

Прочитавши ці рядки, перенеслися ми думками до часів нашої княгині Ольги, яка за смерть свого чоловіка, князя Ігоря, і за бунт проти Київської держави гостро покарала деревлян, спаливши з помічю їхніх же голубів та горобців місто Іскоростень. Деревляни втратили свою окремішність і вже більше не бунтувалися проти Києва.

Об'єднання племінних земель в державну цілість не обійшлося без жорстокостей, але цього вимагала необхідність скріпити державу і піднести її населення на вищий рівень культури. Таку тактику стосовано не тільки на наших землях, але й на Заході — в Англії, Німеччині, Франції, Італії, а також у Польщі.

П. Д. Квітковський наводить цитати з „Історії України - Руси" М. Грушевського, в яких говориться про процес формування Великої Руської держави, яку вдавалося тримати в цілості лише особистими впливами та заходами, і про невдалі спроби реставрувати цю державну систему, що почала розпадатися, залишивши глибокі сліди в суспільному і культурному житті, зблизивши українсько - руські племена і привівши до певної одностайности елементи суспільної і культурної еволюції.

Отже, Грушевський признає, що державна система зблизила українські племена. Іншими словами, окремішна духовість тих племен уже за княжих часів затиралася і в дальшому ході історії зникла.

Не місце тут розводитися над причинами упадку Великої Київської держави. Пригадаємо тільки, здавалося, непоборну гітлерівську Німеччину, яку Америка зруйнувала, але потому відбудувала, бо цього вимагали політичні обставини. Ми того щастя не мали. Від початків існування нашої держави її атакували й шарпали наші вороги із сходу, півдня, заходу й півночі, і це вони у великій мірі, не зважаючи на нашу геройську боротьбу, спричинили упадок нашої державної самостійности.

По своїх вступних міркуваннях п. Д. Квітковський переходить до „великого" з „малим", переноситься на терен української еміграції і бачить у ній лише чорне та неґативне.

На його думку, наша еміґрація має змогу діяти як цілість, але, на жаль, так воно не є, і в цьому винна наша „племінна ментальність". В дальшому розумуванні сам автор сходить на властивий шлях, коли каже, що на нашій духовості залишилися глибокі знаки різних чужих, до того ж дуже ворожих, панувань над нами.

Чи тільки на нашій духовості? У відновленій Польщі познанець кривим оком дивився на варшав'яка, а цей останній на львов'янина, і навпаки. Хоч поляки не жили під чужими займанщинами так довго, як ми, вплив тих займанщин витиснув тавро на їх психіці. І в нашому народі, внаслідок тих ворожих впливів, існують територіяльні, реґіональні та релігійні розбіжності, і ми позбудемося їх, коли заживемо у свобідній власній вільній і соборній державі.

Племінна духовість чи ментальність існує в новопосталих, але під кожним оглядом відсталих африканських - муринських державах, а в деякій мірі і в Австралії, Америці та Канаді, бо в перших державна система ще слаба і мусить перейти довгу еволюцію, щоб скріпитися і об'єднати племена в одну суцільну націю, а в останніх державах племінна окремішність існує з тої простої причини, що їх населення складається з різного роду імігрантів, які стараються зберегти своє національне обличчя, живуть і житимуть своїм питомим способом життя доти, поки їх знищуватиме наплив нових імігрантів з країн їх походження.

Автор кепкує з бандерівців, бо, як каже, до Києва було їм задалеко, і тому вони, мовляв, проголосили свій уряд у Львові. В цьому випадку, на нашу думку, відігравали ролю два засадничі чинники — ідеологічний і пропаґандивний. Їх націоналістична ідеологія не може ніяк погодитися з соціялістичною чи соціял - демократичною, на якій виховалися наші брати обабіч Дніпра, і на якій була побудована Українська Народна Республіка.

Розлам у націоналістичній організації, і то під час війни, коли якраз потрібна була єдність, засудили політично свідомі сини Галицької землі.

Автор [illegible] також по т. зв. двійкарях і мельниківцях, дарма що сам до них належить, за те, що ці останні „визнали" уряд УНР в екзилі, включилися в нього і роблять там „чужу роботу", маючи на увазі теперішню співпрацю УНРади з Кронштадтською групою. Яка ж це політична філософія? А де ж засада: „з моїм ворогом проти нашого спільного ворога"?

Далі автор твердить, що деякі „західні племена" з релігійних причин не визнавали Шевченка аж до 1914 року. Тут він грубо помиляється. Таж галичани ставилися до Шевченка з великим пієтизмом, і його незмірним творам завдячують у великій мірі свою національну свідомість. Ми були свідками величних академій на честь Шевченка, які відбувалися по галицьких містах ще далеко до 1914 року.

Автор боліє над фактом, що на національний фонд не можемо зібрати 100.000 долярів, а на університет у Римі зібрано більше як 100.000 долярів протягом кількох місяців, і приписує це релігій-

(Закінчення на стор. 3)

Леся Лисак

РОКОВИНИ ГРУДНЕВОГО ВЕЧОРА

Цих роковин не шукайте в аналах. Там їх нема. Вони записані тільки у вашій пам'яті, а відбуває - вшановує їх в грудневі вечори ваше розтужене серце. Та ще будуть це роковини тих, кого тоді зустріли ви вперше: українських акторів із театру „Заграва". Пригадуєте рік 1934? Прем'єру „Землі" Стефаника — пригадуєте?

Тоді для вас це було щось більше, як прем'єра. Це була ваша перша зустріч з українським „справжнім" театром. Бо вам було тоді всього дванадцять років і бачили ви тільки аматорські вистави в містечку.

Так, вам було тоді дванадцять років, і, хоч ви вже ходили до гімназії, вас ще звали „дитиною". Вам це, звичайно, не подобалося, бо вам здавалося, що ви вже дорослий. І це ви при кожній нагоді старалися доказати.

Того грудневого ранку ви не пішли до школи, бо були простуджені: кашляли і мали підвищену температуру. Пані, що в неї ви були на станції, післала до гімназії записку, що ви хворі.

Так, це було в Золочеві, і ваша гімназія приміщувалася при вулиці Словацького, число один. Ті, що знають Золочів, пам'ятають, що там була „державна", тобто чужа гімназія, де в офіційній термінології не вживали слова „українець", а тільки „русин". Що ж, трудно — від того, що ви там вчилися, ви ніяк не стали „гіршим українцем". Може навпаки?

Від полудня ви вже не могли влежати спокійно, бо вам увесь час стояла перед очима афіша, яку ви бачили на „Валах". Театральна афіша, яка запрошувала на прем'єру вистави Стефаникової „Землі". Під вечір, уже після того, як пані ще раз зміряла вам температуру і заявила: „Завтра, може, підеш до школи" — ви встали й почали одягатися. Коли пані вдруге увійшла у вашу кімнату, і ви якраз вдягали плаща, що мав на рукаві гімназійну відзнаку, Пані [illegible] заломила патетично руки: „Ти куди збираєшся, дитино?"

Вам здалося, що ваша відповідь прозвучала дуже впевнено, хоч голос вам дрижав, коли ви заявили: „На виставу українського театру. Театр „Заграва" ставить „Землю". Мушу побачити".

Пані заявила, що ви маєте гарячку — і це видно з того, як ви говорите — і що вона вас нікуди не пустить. Відповідає за вас перед батьками — і таке інше. Припечатала найсильнішим арґументом: „Якщо підеш і донесуть до дирекції — вилетиш з гімназії".

Вам хіба не цікаво, як виглядала та „дискусія", бо добре знаєте, які бувають дискусії з упертими дванадцятирічними, що вдають дорослих. Треба тільки сказати, що пані нарешті зреклася своїх прав, заявивши: „Вмиваю від того всього руки".

Але в дійсності вона зовсім „не вмила рук", тільки наділа на вас ще один светер і замотала вашу шию грубим шаликом, який неприємно лоскотав. Хотіла вдягнути вас у свій зимовий плащ, бо він „тепліший", але нічого з того не вийшло, бо плащ волочився по п'ятах. Тоді пішла на компроміс: „Бодай відзнаку з рукава відчепи, щоб не донесли, що ти з державної гімназії". А потім — уже тихо: „Що з тих неслуханих дітей виросте?"

...Так хотілось би тепер поцілувати ту руку, що відпорювала з рукава відзнаку чужої школи, що загортала вас теплим шаликом. І сказати: „Пані, як це добре сталося, що ви таки дозволили мені піти на ту виставу... І з мене виросла не така то вже зла людина, як могло здаватися"... Але — вже нема кому цього сказати...

Був дуже холодний, дуже тихий і дуже зоряний грудневий вечір. Коли ви йшли „Валами" до залі Сокола, ви ввесь час тремтіли. Але, мабуть, не з холоду. Бо ви йшли на першу в житті виставу українського театру. Справжнього театру — такого, що їздить по цілій країні...

Багато років минуло, а ви все ще так виразно бачите: і тих акторів у білих одягах, що, як хор в грецькому театрі, стояли обабіч сцени. І чуєте їх слово — кругле, точене — ні, не точене, а залізом коване, міцне слово...

Батька, що землю оре, а до Неба „де мої сини" — кличе — так і бачите...

Матір - Марію, закостенілу не з холоду, а з болю, на призьбі холодної хати бачите... І тих козаків, що на покуті поставили портрет Тараса, китайкою козацькою прикрасили — і його „Заповіт" співали, на згадку про синів Маріїних...

Картини бачите, що їх ніхто не міг оживити потужніше, як ті, що того вечора не „грали", але жили на сцені. Картини, від яких у вашій душі прокинулось щось, що назавжди залишилося незмінним і незнищенним. Від сцени до вашого серця прийшла Сила, що замикається в одному короткому слові: Україна... Велика, прекрасна, поривающа сила...

Все це бачите — і всіх тих, що вас того вечора назавжди з Землею пов'язали. Всіх їх бачите, тих, що тоді були в прем'єровій обсаді „Землі". І великого Блавацького, і Істоміну, Лужницьку, Степову, Середюкову, Цісикову, Паздрія, Боровика, Маруненка, Данилка, Теплого, Королика, Сердюка, Радванського, Опара, Зелеза — хай простять, якщо когось поминулося — всіх їх бачиться і згадується...

Грудневий вечір з давніх років, що не записаний в ніяких аналах. Але забути його не годен. І коли чужиною минають звичайні грудневі дні, тоді приходить на думку: колись у такий вечір ви пережили одне з найкращих, найсильніших почувань. Вашу першу зустріч з українським театром. Театром, що служив Рідній Землі.

Хто знає, чи того вечора ви справді не стали „дорослим" у розумінні тих цінностів, які даються тільки справді зрілим людям?..

РАСК НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Сайгон. — Державний секретар Дін Раск об'їздить тепер різні країни на Далекому Сході, щоб переконатись з першої руки про ті зміни, які зайшли там від часу Манільської конференції та щоби дістати найновіші відомості про стан справ у В'єтнамі. Від середи наступного тижня буде відбуватися у Парижі великий з'їзд міністрів закордонних, військових і фінансових справ 15-ох членських держав Атлантійського Союзу (НАТО) і Дін Раск звітуватиме там про політичну й воєнну ситуацію у В'єтнамі на тлі загальної політичної ситуації на Далекому Сході.

Ол. Марітчак

„РОКИ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ"

I

Під таким заголовком вийшла книжка д-ра Костя Панківського з датою 1965 р. у видавництві „Ключі". Книжка має 480 сторінок друку і з великою точністю передає звідомлення про працю Українського Допомогового Комітету у Львові та про події на галицькій землі в часі німецької окупації — в 1941 - 1944 рр., переплетені особистими спогадами автора. Ця праця є продовженням спогадів автора у виданій в 1955 р. книжці „Від держави до комітету" з літа 1941 року, в якій подано також цілу низку відписів-проклямацій та документів.

Автора згаданих праць, д-ра Костя Панківського знаю довгі літа. У серпні 1923 р., повернувшись з еміґрації до Львова, я включився в працю української Народно-Трудової партії, яка була продовженням Української Національно-Демократичної партії в Галичині, а в 1925 р. перейшла в Українське Національно-Демократичне Об'єднання (УНДО). На політичному відтинку цієї партії я не зустрічався з д-ром Костем Панківським, бо він не брав тоді участи в політичному житті, зате як адвокат, член Союзу Українських Адвокатів і колеґії оборонців у Львові, мав я нагоду з ним співпрацювати. Ми брали участь в політичних процесах, в засіданнях Союзу Українських Адвокатів та колеґії оборонців і діяли на терені офіційної Адвокатської Палати у Львові. Мила вдача, товариська виробленість та безпристрасний підхід до вирішуваних справ робили д-ра К. Панківського дуже приємним у громадській і професійній праці. Після бурхливих часів польської окупації, прийшли повні загрози і неспокою часи окупації большевицької, а потім і німецької. Саме ці останні часи є темою нової книжки д-ра К. Панківського. —

На вступі автор пише, що „Роки німецької окупації" — це продовження першої частини спогадів, які появилися під назвою „Від держави до комітету" і що його спогади про часи німецької окупації Галичини — це частина нереволюційної сторінки життя галицької вітки українського народу. А далі подає: „Ці спогади — це свого роду щоденник справ, поверховий дотик до дійсности, як її бачив, в одному повніший, докладніший, в другому побіжніший, залежно від часу, від мого наставлення. Переплітаю його своїми враженнями, міркуваннями з давніх часів і теперішніми, також коментарями з приводу подій".

Д-р К. Панківський у першій частині своїх спогадів пише:

„Мешканці Львова, не тільки українці, були переконані, що німці приносять зі собою владу українцям. Говорилося про „протекторат" на зразок Чехії або Словаччини, „незалежну державу" типу Хорватії тощо." „Коли в дні 30 червня 1941 р. ранком надійшли до Львова перші німецькі мотоциклеві стежі, ситуація протягом цього дня була така: населення Львова ледве опритомніло після криваво закінченої совєтської окупації, по в'язницях гори трупів, на вулицях громади жидів, що йшли на заглади, а назагал очікування чогось нового. Цього ж дня відбулися в залі Т-ва „Просвіта", на ринку Національні Збори, які скликала Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери, на котрих то Зборах проголошено Акт відновлення Української Держави, який скріпив виданий внедовзі пастирський лист до українського народу Митрополита А. Шептицького.

У зв'язку зі згаданим Актом і для належного насвітлення тодішньої ситуації, уважаємо за доцільне подати деякі факти з місяця липня 1941 р., що мали важливе значення і вплив на розвиток наступних подій. З мого спостереження і моїх розмов належить ствердити, що українська громада м. Львова прийняла Акт з 30 червня 1941 р. з прихильністю, а навіть з певним захопленням, коли на ратуші і на будинках наших установ появилися блакитно-жовті прапори, а посадником м. Львова став проф. д-р Юрій Полянський. Я був вправді приявний в залі Т-ва „Просвіти" під час проголошення Акту відновлення Української Держави, але ніяких ближчих контактів з прибулими із заходу членами ОУН не мав.

В кількох днях після проголошення Акту з'явився в моїм мешканні незнаний мені досі мґр Лев Ребет і запросив на сходини ОУН під проводом Степана Бандери, не подаючи ніяких ближчих інформацій, що буде предметом нарад зібрання. Я прийняв запрошення і поїхав з мґр. Л. Ребетом до приміщення в будинку при площі Смольки ч. 3, де відбувалися сходини. На тому зібранні, якому проводив Ярослав Стецько, запропоновано мені обняти провід Львівського Обласного Управління та зайняти будинок кол. австрійського намісництва при Губернаторських Валах. Для мене призначення на голову ЛОУ було несподіванкою і я зразу подав застереження в першій мірі відносно моїх кваліфікацій як адміністраційного урядовця, а відтак щодо моїх фізичних недомагань з приводу недавньої трагічної смерти мого сина Романа. Однак після пояснень учасників зібрання, я рішився обняти головство ЛОУ з рамени Уряду Ярослава Стецька, маючи на увазі добро української справи.

Не зважаючи на подавані тоді перестороги щодо можливого арештування, я обняв в посідання, разом з мґр. Ярославом Спольським, який був призначений моїм заступником, будинок ЛОУ при Губернаторських Валах в дні 7 липня 1941 року. Ми застали цю палату колишнього австрійського намісництва з прилягаючим мешкальним будинком в неймовірно запущеним і зруйнованім стані. Бюрові столики були переважно пошкоджені, папери попалені, а частинно понищені, підлоги засмічені, вікна переважно повибивані — одним словом картина знищення і варварства. Одинока кімната залишилася в можливім стані: це був кабінет голови ЛОУ (раніше кімната кол. намісника, згл. львівського воєводи), який прилягав до авдієнційної залі, де згинув австрійський намісник Потоцький з рук українця Мирослава Січинського.

(Далі буде)

Філядельфія випередила Ню Йорк і Зайняла перше місце у збірці національного датку УККА

Ню Йорк, Н.Й. — Із канцелярії УККА інформують, що в гарячому змаганні за першенство обох цих великих громад на перше місце, подібно, як минулими роками, вийшла громада Філядельфії, Відділ УККА якої очолює проф. д-р Богдан Гнатюк. Ще два тижні тому у справозданні зі збірки національного датку, проголошеному касиром УККА, на першому місці знаходився Ню Йорк, з квотою понад $300 більше від тої, що її зложила громада Філядельфії. Під цю пору Філядельфія досягла суми $6,811, а Ню Йорк на $600 менше, а саме $6,207. Різниця порівнюючи невелика, тому це змагання продовжуватиметься до кінця року. Важко вгадати, чию перемогою воно закінчиться, але напевно на цьому зискає УНФонд.

За останні два тижні до 14 громад, які склали $1,000 або більше, прибула п'ятнадцята: далекий Міннеаполіс, який склав 1,007 й заповідає досягнення своєї минулорічної суми кругло $1,800. Коли зважити, що минулого року всіх таких „тисячних" громад було тільки 18, а тепер, ще далеко до закінчення збірки є вже 15, можна сподіватися, що число таких амбітних громад видатно в цім році збільшиться. З минулого року в цім передовім колі бракують ще громади Янгставну, Вашингтону, Д. К. і Елизабету. Треба сподіватися, що до наступного комунікату, вони дійдуть до своєї минулорічної суми збірки, на всякий випадок досягнуть круглої тисячки.

Зпоміж найкращих громад, які висунулися наперед у збірці датку, деякі перейшли висоту суми зібраної в минулому році, і то дуже видно. До цих громад належить у першу чергу громада Дітройту, яка в цім році склала вже $1,200 більше, як в попередньому році. Видатно збільшив суму датку в цім році Відділ УККА в Гартфорді, який минулого року збірав був кругло дві тисячі долярів, а в цім році вже перейшов суму двох з половиною тисяч. Також громади Балтимору, Шикаґа, і Лорейну переступили вже свою минулорічну суму збірки. Громади ці працюють наполегливо далі і можна сподіватися дальшого зросту їх збіркової суми. Відносно громади Шикаґа, яка колись була на чолі табелі, в цім році вона куди ближче до двох передових громад Філядельфії і Ню Йорку, як була в минулому році. Можна б було сподіватися, що вона ще в цім році може „загрожувати" цим двом громадам у їх першенстві.

Слід підмітити, що видатно збільшила свою збіркову суму за останні два тижні громада Клівленду, яка перейшла вже межу $2,000, подібно, як сім інших громад. В минулому році, який належав до одних з найкращих, таких громад було тільки 10, тобто на дві більше. Немає сумніву, що в цім році таких громад буде куди більше. Також варто відзначити громаду Сиракюз, яка, здобувши в останніх двох тижнях нових $800, пересунулася в табелі громад з 13 на 9 місце. Ця громада виявляє амбіцію знайтися скоро в окрузі п'яти найкращих щодо збірки громад.

Ось тут подаємо список наших передових громад, та суми зібраних ними датків на УНФонд УККА:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ФОНД

СПИСОК

Відділів УККА, які в 1966 році зібрали на УНФонд 1,000 і більше долярів
(від 4-го січня до 30го листопада 1966 р.)

1. ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА		$6,811.00
2. НЮ ЙОРК, Н. Й.		
Ню Йорк Метропольітальний:	$5,185.00	
Бруклин	1,022.00	$6,207.00
3. ДІТРОЙТ, Миш.		
Дітройт Метрополітальний:	$2,827.00	
Дітройт - Схід (ГЕМТРЕМК)	2,560.00	$5,387.00
4. ШИКАҐО, Ілл.		$4,148.00
5. НЮАРК - ІРВІНҐТОН, Н. Дж.		$2,707.00
6. ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. (В тій суму 1,550. одержані від Гол. Упр. УНСоюзу)		$2,669.00
7. ГАРТФОРД, Конн.		$2,530.00
8. КЛІВЛЕНД, Огайо		$2,002.00
9. СИРАКЮЗИ, Н. Й.		$1,885.00
10. ЛОРЕЙН, Огайо		$1,650.00
11. БОФФАЛО, Н. Й.		$1,533.00
12. РАЧЕСТЕР, Н. Й.		$1,435.00
13. БАЛТИМОР, Мд.		$1,345.00
14. НЮ ГЕЙВЕН, Конн.		$1,045.00
15. МІННЕАПОЛІС, Мінн.		$1,007.00

Місяць грудень належав завжди до найкращих під оглядом збірки національного датку. Треба вірити, що і цього року наше громадянство, хоч пізно, але ще „п'ять перед дванадцятою" складе свій даток й цим виповнить свою громадську повинність, щоб не було перерви в довгій черзі років платників національного датку.

Я. Падох, касир УККА

ВОЯК І ПАТРІОТ

Вже від довшого часу ведеться акція писання петицій в справі видання значка поштового в честь Тараса Шевченка, якому українці в Америці побудували пам'ятник у Вашингтоні. Ці листи-петиції підписують різні наші організації, старші громадяни і молодь, і висилають їх до Президента ЗДА, Головного Поштмайстра, сенаторів і конгресменів.

Я уважав, що наші молоді хлопці, які воюють у В'єтнамі, можуть також причинитися до видання цього значка. Тому я звернувся в цій справі до кількох „в'єтнамівців". По уплині не цілого місяця я дістав листа від п. Ярослава Федорійчука, який подав мені до відома, що він виконав свій національний обов'язок.

Хлопець цей є членом Осередку СУМА у Філядельфії. Можна сміло сказати, що освітня праця СУМА не пішла на дарему, коли він далеко на чужині думає про Україну і хоче допомогти українській справі. Зміст цього листа подаю в скороченні.

11. 21. 1966

Дорогий Пане!

Я отримав від Вас несподіванку і дуже радий, що Ви до мене звернулися в справі значка поштового в честь Тараса Шевченка.

Передусім хочу Вам сказати, що Ваші резервові листи до Президента і Головного Поштмайстра я вислав зараз до мого товариша в Чу-Ляй. Я переказав йому, в чім справа і просив, щоб він повідомив Вас, скільки він зібрав підписів від нас.

Я зібрав дев'ятдесять підписів (90). Ці петиції підписали вояки різних ранґ. Час надходить, а Різдво не задовго. Я хотів зібрати більше підписів, але час не дозволяє. Тому вже висилаю їх до Президента і Головного Поштмайстра.

Якщо будете потребувати моєї помочі в майбутньому, я дуже радо поможу в українській справі.

Підпис:

Ярослав Федорійчук, вояк

Бостон, Масс.

АКАДЕМІЯ В ПОШАНУ ІВАНА ФРАНКА

Заходами Комітету Українського Народного Дому, Бостон - Меттенен, та при співучасті Школи Українознавства св. Юра — Бостон, групи пластової молоді та інших учасників програм влаштовано тут святочну академію в пошану Івана Франка з нагоди 50-річчя з дня його смерти.

Це ювілейне свято відбулося в неділю 30-го жовтня в залі власного дому.

Тогож дня в Українській Православній Церкві св. Андрія Первозванного — Джемейка Плейн, Масс., відправлено заупокійну Панахиду за душу І. Франка. Панахиду відправив після Служби Божої парох цієї церкви о. Іван Данилевич, який був присутній на академії.

Програму започаткували співом американського гимну учениці школи св. Юра, а відтак найменші учні зложили під портретом Івана Франка китицю квітів. Маруся Хром'як звернена до портрету продеклямувала вірш „Поклін Івановi Франкові". Академію відкрив голова Комітету УНДому — Степан Сідлярчук. Доповідь „Патріотизм у творчості й діяльності І. Франка" виголосив автор цих рядків. Намічені в програмі деклямації виконали учні школи із 0ра і так Евген Николишин деклямував вірш І. Франка „Пісне моя", група учениць (сестри Трухан, сестри Станчак, М. Брикса і Л. Лось) виконала збірну деклямацію „Вічний революціонер", а пані Ганна Ранюк — „Каменярі".

У музичних точках програми взяв тут народжений гімназист Степан Дарвінський виконав добре на саксофоні кілька українських пісень. Молоді скрипалі Ліда Головата та Ігор Ранюк з своїм учителем гри на скрипці п. В. Польовим відограли в'язанку українських народних мелодій на три скрипки (укладу автора цієї дописи). Мандолінова група Пластової Станиці — Бостон під керівництвом пл. сен. Якова Щегрина виконала низку стрілецьких пісень: „Стрілецький Апель" (обр. інж. М. Вінтонів). Сцену оформив і програмою свята проводив Степан Сідлярчук, голова комітету УНДому - Меттепен. Всі виконавці були сердешно нагороджені признанням присутніх. На кінці голова згаданого Комітету подякував всім за участь й опрацювання програми і свято закінчено відспіванням Франківського гимну „Не пора, не пора".

* * *

Комітет видав пам'яткову печатку, що її виконала робітня печаток Романа Іваницького (Ню Йорк). Печатка дзомовна з портретом І. Франка і написом: Іван Франко - 1856-1916-1966 - а під тим: „кожний думай, що на тобі, міліонів стан стоїть, що за долю міліонів мусиш дати ти одвіт". —

* * *

В цій самій залі влаштовано виставку різних пам'яткових видань в пошану Івана Франка: книжки, статті, його портрети на листівках, марки українського музею Клівленд (видані в 100-ччя народження) — різні мистецькі листівки, коверти, печатки, жетони і т. п. З лівої сторони великого портрету Франка на довгому столі були виложені гарні кольорові листівки столиці України Києва, а з правої сторони кольорові ілюстровані листівки міста Львова, де жив і працював Іван Франко. Всі виставлені експонати випозичено з особистого архіву інж. Михайла Вінтонева, що давав виснення зацікавленим учасникам академії.

Для відзначення Ювілейного Року Івана Франка за ініціятивою автора цих рядків видано в Бостоні трибарвні рисункові коверти, пам'яткові бльоки - листівки та спеціяльну округлу печатку. Рисунок на ковертах і бльоках зображував портрет І. Франка і напис „Великому Каменяреві й Революціонеру „1856-1916 - 1966". Печатка мала також портрет І. Франка і двомовний напис „Іван Франко — Велетень Духа і поступу", — 1856—1966 — і „Ми поляжем, щоб славу і волю і честь рідний краю здобути тоб". Рисунок і друк коверт й рисунок до пам'яткової печатки виконав відомий мистець - графік С. Л. Рихтицький з Шикаґо.

Інж. Михайло Вінтонів

„ПЛЕМІННА ФІЛОСОФІЯ"

(Продовження зі стор. 2-ої)

ному фанатизмові. Тут мимоволі пригадується Великодня субота, коли священики з дяками по містечках Галичини ходили від дому до дому святити паску і за це благородне діло голова родини давав священикові якусь більшу монету, а дякові четвертину тієї монети. Яке хто на ниву зерно кидає, такі й плоди з неї збирає.

Нарікаємо на нашу молодь, що не активізується, не цікавиться політичними справами і взагалі не включається в громадську працю. Про причини цього невідрадного явища багато вже писалося, і вони нам відомі. Але загляньмо в неділю до нашої церкви. Там, на Богослуженнях, побачимо багато нашої молоді. Чому? Бо Церква, в додатку тут, на еміграції, єднає нас усіх, молодих і старих, і дає запоруку, що тільки при ній збережемо на довгі роки своє релігійне і національне обличчя. Тому спеціяльно тепер, по останньому Ватиканському Соборі, не вільно нам кидати навіть найменші камінчики на Рим, де будується нова українська святиня вільної науки — Український Католицький Університет, до якого простягатимуть свої руки за духовними виховниками не тільки наша еміграція, але, як прийде час і наші брати на рідній землі.

З НАШИХ БУДНІВ

ТОРОНТСЬКІ ЗУСТРІЧІ

Вживаючи цього слова не в двозначному, пристойному розумінні, вони, ці зустрічі, записалися в книзі моєї пам'яті гарним споминoм. Розуміється, якби королівська Канада мала свою Союзівку, 2-ий З'їзд Українських Журналістів Америки і Канади виглядав би трохи інакше, — менше ділово, а більше романтично. Але романтика — це такий продукт, що не втішається великим попитом на сучасному маркеті. З пишучої братії, одна, здається, Леся Лисак героїчно культивує цей жанр, збираючи символічні букети квітів і заслужені похвали в „старої війни".

В цьому місці хочу відкрити старопарубоцьку душу й признатися, що для мене особисто найприємнішою сторінкою з'їзду були зустрічі й розмови з рідними подругами по фейлетоністичній професії: Лесею Лисак із братньої „Свободи", Вірою Ке з „Нового Шляху" і з Іванкою Савицькою-Мусій з „Вільного Слова". Аж дивно, що впродовж такого короткого часу ми вспіли сказати одне одному так багато дружніх, прихильних слів! Коли хтось сторонній прислухався нашим розмовам, він був у праві подумати собі: „Гм! Тут щось не в порядку! Або вони „грають мармуляка" (як говорили колись у Львові), або ... не належать до Спілки Українських Журналістів".

Правда, був один момент у зустрічах з товаришками пера чи друкарської машинки, що мене трохи діткнув, а то й, можна сказати, ображав: першим питанням кожної з них, котра лиш мене побачила, було: „А де Микола Понеділок?..."

Не хочу тут згадувати про деякі дрібні, хоч може й прикрі для декого придибашки, коли, наприклад, дехто з колеґ уникав іншого, не помічав його чи не бажав з ним привітатися, або під час обіду тікав з тарілкою в другий кут залі. Що ж... „на милування нема силування". Проте, був на з'їзді момент загальної гармонії й... консолідації: спільна фотографія під знаменитою газетярською качкою, продукції Миронця Левицького! Може на зміну добре й не помітно, що я стою там, тримаючи в руці нове число „Місії України", органу Спілки Визволення України п. Валентина Коваля. Хоч я, рахувати, не пластун, але мені тоді захотілося вчинити добре діло, отож зробив колєзі по гумористичному фаху трохи реклами.

З Торонта я вивіз ще один незабутній спомин: я мав нагоду взяти участь в зворушливому ювілейному бенкеті на пошану пароха церкви св. Миколая, всесвіт. о. прелата д-ра Богдана Липського в Роял Йорк готелі. Там то зустріла мене велика честь: перший раз за все моє життя я сидів за почесним столом поруч справжнього, автентичного міністра, хай буде й провінційного! А тому, що міністрові Яремкові на ім'я Іван, так само, як мені, то вийшла така історія, що недостойний Іван сидів біля достойного, — разом дружньо гуторили рідною мовою, трапезували. От, мені просто досадно, що така славна людина не походить з Бібрецького повіту!

Ікер

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ

СПОРТ

редагує В. СОХАН

ШАХОВИЙ ТУРНІР ЗА ІНДИВІДУАЛЬНУ ПЕРШІСТЬ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ Й КАНАДИ

Українська Спортова Централя Америки й Канади (УСЦАК) і УАСТ „Леви" — Шикаґо, як господарі, зорганізували і перевели перший український шаховий чемпіонат північно-американського континенту. Цей чемпіонат, що відбувся під час вільних від праці днів Дня Подяки (24-27 листопада) у великій залі УАСТ „Леви", підготовили на місці провідні члени шахової ланки „Левів" пп. інж. Богдан Білинський, мґр. Мирослав Турянський і Петро Скальчук, які відтак ввійшли в склад Проводу Турніру. Турнір відкрив в імені господарів заступник голови „Левів" п. Р. Припхан. Відтак привітав учасників голова СУАСТ-Північ інж. Володимир Левицький, а від голови УСЦАК, д-ра Снігуровича, передав привіт ланковий шахів УСЦАК, д-р Орест Попович. Останній окреслив цей чемпіонат, як історичну подію в житті українських шахістів, бо якість учасників-змагунів заповідала чи не найповажніший український шаховий турнір, який колинебудь відбувся у вільному світі. В турнірі взяли участь три офіційні шахові майстри: Попель, Попович і Турянський.

Під час вступних церемоній на залю ввійшов сеньйор українських шахістів проф. Степан Попель, і присутні привітали його оплесками. Проф. Попель був першуном Галичини в рр. 1930-33, України в рр. 1942-43, Парижу, — п'ять разів в рр. 1948-55, Англії в рр. 1951 і 1955 та цілої низки менших міжнародних та реґіональних американських турнірів.

Гра відбувалася в семи рундах т. зв. швайцарською системою, де кожний грав сім партій — ніхто не відпадав. Після чотирьох рунд на провідні місця вибилися Попель (4:0) і Попович (3.5 : 0.5). Лідери зустрілися в п'ятій рунді, в котрій переможцем вийшов Попович. В шостій рунді Попель зреміcував з Одарченком, і перші два місця українського чемпіонату були вже практично рішені. На підставі здобутих точок, із 7 можливих (числячи точку за виграну і пів точки за реміс), кінцевий стан був такий: д-р Орест Попович (Ню Йорк) 6.5; 2. проф. Степан Попель (Норт Дакота) 5.5; 3. мґр. Мирослав Турянський 5; 4. Олексадер Одарченко (Ню Йорк) 4.5; 5. Михайло Парута (першун Клівленду, УСК „Львів — Клівленд) 4; 6. Роман Припхан 4; 7. Петро Стецько 4; 8. інж. Всеволод Трутенко 3.5; 9-10. інж. Богдан Білинський (УАСТ „Леви") і Василь Стефанюк (УСК „Львів" Клівленд) 3.5; 11. Петро Скальчук 3.5; 12. Михайло Гамулец 3.5; 13. Євген Коссак (УСК „Львів" Клівленд) 2.5; 14. Ярослав Маркевич 2.5; 15. д-р Володимир Трутенко 2.5; 16. Іван Остапчук 2; 17. Карпо Морозовський 1.5; 18. Володимир Котенко 1. Змагуни ч. 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, і 14-18 репрезентували УАСТ „Леви". Чотири перші місця одержали нагороди в сумах 100, 75, 50 і 25 дол.; а перші три місця — ще додатково чаші. На грошові нагороди зложили УАСТ „Леви" 30 дол. від Товариства, а їхня шахова ланка зібрала від членів і симпатиків 130 дол. — разом 160 дол., УСТ „Чорноморська Січ" прислала 35 дол. від себе і 10 дол. від інж. Блонаровича — разом 45 дол.; а „Українська Централя" Пассейк — 25 дол. від Товариства і 10 від поодиноких членів, — разом 35 дол. УСЦАК складає щиру подяку всім прихильникам, що матеріяльно піддержали турнір.

Подяка і признання належаться технічним директорами турніру, що ними були мґр. Теодат Школьник („Леви") (головний директор) і інж. Тарас Грицай („Беркут". Перт Амбой); оба вони пожертвували свій час для незавидної канцелярійної праці, зв'язаної з переведенням турніру. Цілий турнір, а головно його закінчення, зафіксовано багатьома знимками і фільмами, що їх зняли представники місцевої преси і приватні особи.

Одинокою неґативною сторінкою першого українського чемпіонату північноамериканського континенту була відсутність багатьох активних наших шахістів, що їх можна часто зустріти на американських турнірах. На жаль, вони не вважали за відповідне піддержати почин УСЦАК-у своєю участю. Вражала відсутність шахістів Канади, які хоч були запрошені і листами і в пресі, — на український чемпіонат не прислали ні одного представника. Надіємося, що подібні почини УСЦАК-у, які є зв'язані з великим вкладом праці і матеріяльними жертвами, знайдуть кращий відгук серед української спортової громади в майбутньому.

Шахова Ланка УСЦАК

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — МАДЯРСЬКИЙ СК 7:0

Елізабет 4 грудня. — Непереможна в цьому сезоні „Ч. Січ" вписала на своє конто ще один важливий успіх, що його здобули українські футболісти, цим разом за Чашу ЗДА. Були це чвертьфінальні (в стейті) змагання, в яких січовики розгромили Мадярський СК 7:0. Таким чином „Ч. Січ" ввійшла до півфіналу, до якого добилися також: Рома-Петерзон, Елізабет СК і Шкоти-Карні.

Звітові змагання проходили під знаком переваги і значно кращої дружинової гри „Ч. Січі". За вийнятком 5-ох хвилин другої половини, коли мадяри кинули все до бою, щоб недопустити до втрати дальших воріт, українська дружина надавала тон грі. Прикладна співпраця цілої дружини принесла новий успіх „Ч. Січі", в якій все таки треба вирізнити продуктивних стрільців Чиховича, Вільчака і Дімейна, а в дефензиві завжди на місцях Павлишина, Воробця і Ляльку. Диспонований воротар — Льопера успішно зліквідував кілька небезпечних стрілів, все таки і цим разом грішив своїми нечистими викопами, які спричинювали непотрібні замішання. Голі для „Ч. Січі" здобули: Вільчак в 10-ій, Чайка в 14-ій, Чижович в 22-ій, 25-ій і 65-ій, Дімейн в 51-ій і В. Вільчак в 85-ій хвилинах гри.

„Ч. Січ" у теперішньому складі розпоряджає дружиною, яка має всі дані посягнути по чемпіонат Професійної Ліґи, якщо керівник Євген Чижович зуміє вдержати її в такій самій формі і кондиції, та зберегти на рішальну стадію сезону прикладну співпрацю всіх змагунів. В дальших грах за Чашу ЗДА „Ч. Січ" може теж надіятися на успіх. Склад „Ч. Січі": Льопера, Воробець — Лялька — Павлишин — Рач, Снилик — Вільчак, Чайка — Шорт — Чижович — Дімейн, Л. Вільчак, Понось.

ПОДАРУНОК „СІЧІ" ЕЛІЗАБЕТ ДЛЯ „Ч. СІЧІ"

3-го грудня відбулися спеціяльні сходини Управи і членів УСТ „Січ" Елізабет, на яких вирішено передати для УСТ „Ч. Січ" ювілейний подарунок вирядів і ін. спортового інвентаря. На терені УСТ „Січ" Елізабет тепер нема активних спортових ланок, але існує Управа Т-ва, що в більшості прихиляється до тісної співпраці з „Ч. Січчю". До складу Управи входять: В. Головінський — голова, І. Іванців — заст. І. Гриб — секретар. І. Іваник — касир, С. Попадюк — фінанс. секр., І. Полянський — організаційний, члени — М. Гинда, М. Ватралик і І. Солтівський, Контр. Комісія — М. Пінковський і Б. Федик. Більшість членства обидвох Т-в радіє, що співпраця наладнана, та хотіли б бачити повну злуку „Січей" в один сильний спортовий осередок в Північному Ню Джерзі.

О. Твардовський